

મુમુક્ષુ મહારાજા—
ગોપીચંદ નાટકનાં ગાયનો.

શ્રી લીંબડી તપસપતિ મહારાજાવિરાજ ચક્રસ્વ-
તસિંહુજી બાહ્યાદુરના આશ્રય તળે ઉત્પન્ન
થયેલી “શ્રી લીંબડી આર્ય જ્ઞાન સુ-
ર્યોદય નાટક કંપની” ને માટે,
સુધારા તથા વધારા સાથે—

હપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

કવિ કૃપાશંકર વિ. ગં. ગાશંકર-મહેતા.

પંચમાર્ઠની પોળ—અમદાવાદ.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

(આવૃત્તિ ૧ લી—શાકે ૧૮૧૨)

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

અમદાવાદ:

ધીને ક્રાંટે યુનિયન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

સન ૧૮૫૦.

કિંમત અઢીઆના.

(મંથરવામિત્વના સર્વે હક્ક સ્વાધિન રાખ્યા છે).

ईश्वर स्तुति.

सूर्योपात्रो— राग भरौड़ी कल्याण.

श्री जगत्पान, सदाय यद्य हे सन्मती;
यशस्वतसिंहनी प्रसार क्षीति आकृती. ओ टेक.
भर्तृ भूमनुं भूषणु छे, भूपति ओं भगवान्;
अस्त्रांते भव भूपतिमां, यशस्वत मण्डी मनमान. श्री०
क्षिति पति हे! क्षीति प्रति आ, नीति प्रीति न्याय;
पाजे छे निरंतर पोने, अवनीमां यशराय. श्री
धर्मासनपर धर्म कर्तुं सम,—ध्वनी धरावे सार,—
दिर्घायु जय क्षीति देव, ते नृपने निरधार. श्री०
ज्वनहार प्रजना पालक, टालक तम हतार,—
सद्य वसुधा दुधा होहीने, प्रज वस्य पातार. श्री०
संसार्या पटशत्रु नेष्टे, सिंह सभा शूरवान्;
आयोदय सुधानो अर्जुन, साधे ते सन्मान. श्री०
भायोदय भय भंजन रंजन, भंजन मन गणवान्;
निष्कण्टक निर्माणु नियंता, स्वदेशी कर शूरवान. श्री०
शांती पुष्टी तुष्टी आही, अर्पण करणे आन;
प्रीत प्रेमथी प्रभा भर हे! धरणीधर महाराज. श्री०
आही नीति प्रीति क्षीति, भूर्निभय सम जणु;
भर्ता! जे भृंगी शृंगीनां, पति ताखुं सन्मान. श्री०
जय जया विजया जय जया विजया जया जयपति जयराज
आ अवनीमां जय जय प्रसरो, जय भोगी यशराज. श्री०
यावत् प्रीत प्रतापे अवनी, अर्ध अर्ध आकाश;
तावत् प्रीत प्रतापे प्रसरो, राज्याधिश प्रकाश. श्री०
श्रीगुपरी ललकारे आये "सूर्योदय" भय संप;
स्वदेशाभिमानि चानी, पुष्पा कर निष्कष.

મુમુક્ષુમહારાજા-
શ્રી ગોપીચન્દ્ર નાટક.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—ગોપીચંદ્ર રાજની કચેરી.

ચારાંગના— રાગ પીલુનો કેરવો.

ચીરંજીવી રહો અહો ગોપીચંદ્ર વૃપતી; એ ટેક.

એરી આશીષ અપો સર્વે અંતરથી. ચિરંજીવી.

પ્રગ્ન હિતસ્વી નિલ ખીરાજો આપ સભા માંહી;

ટાળો દુઃખ પ્રગ્નમાં ન્યાયી ! નીતિ માંહી સુમતી. ચિરં.

ધર્મે ધ્વજન ધારી ભારી સંભારી મોરારી;

સિદ્ધિ રિદ્ધિ રમ્ય રમણુમાં, કીર્તિ કીધી આપૃતી. ચિરં.

ધન્ય ! ધન્ય ! આ ગોડ બંગાળો, ધન્ય સમય ભારી;

ઇન્દ્ર સમો ભડ ભાગી શોભે ગોપીચંદ્ર ભૂપતી. ચિરં.

શાસ્ત્રી— વસંત તિલકા છંદ.

“નિંદા કરો સ્તુતિ કરો, ધન પ્રાપ્ત થાઓ;

કાંતો પછી જ્યમ ગમે, સમ દ્રવ્ય જાઓ;

કલાંતરે જીવ જતો, કદિ હાલ જાઓ,—

ધીરા નિપૂણ નિતિમાં, ન ડગેજ ન્યાયે.”

સેનાપતિ—(રાજને સિંહનો શીકાર કરવા અરજ કરેછે)

રાગ પીલુની લાવણી.

હો ! સીરદારજ મેરા, આલોને સિંહ શીકારને. એ ટેક.

આજ જમીરા ભાગીયા સયે, સુણુને ચિત્ત લગામ;
 માણસ મારે રાજ કાસવો, ફગ લાખેણો ખાય. હો સી ૨૦
 પ્રથમ ભાગ પહોડોકે માંહી, બેઠો મારગ રોક;
 ગામ ઉગડયો ગોર કાસવો, દુઃખી શહેરંકા લોક. હો સી ૨૦
 સેજ મીડી કામની સરે, દુકીયન કંઠ લગાય;
 રાજમેં મીઠા રાજવી સવો, સિંહા ચઢે શીકાર. હો સી ૨૦
 શીરોઈ તલવાર હાથમેં સરે, કમર ખીચ કટાર;
 સિંહા ખાતર ફીરો જંગલમેં, રાજ જાને સંસાર. હો સી ૨૦
 શીરે નકીલ ફાજલે માંહી, ખડા અમીર સખ ખંકા;
 ઘોડા ઉપર કરો સખાઈ, દીયો નગારે ડંકા. હો સી ૨૦
ગોપીચંદ—દેશ હમારો દૂર હે સરે, ગોડ ખંગાત્રો શહેર;
 મેંતો રાજ ગોપીચંદને લેડાં સિંહને ઘેર.
સેનાપતિ—હો! સીરદારજ મેરા, ચાલોને સિંહ શીકારને. હો સી ૨૦
 (સર્વે જાય છે ને પડદો પડે છે)

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—જંગલ—(સિંહને જગાડે છે)

ગોપીચંદ— રાજ પીલુની લાવણી.

યારો સુતો શેર નિઃશંક,—જગાદે સિંહણી. એટલે
સિંહણી—રાજ સિંહાને મત છેડ, કહું મેં બીનતી. એટલે.
ગોપીચંદ—ખડી રહે તું સિંહની ધારા, સિંહને દેહો જમાય;
 લગા મોરચા રજપુતસે, અખ ક્યાં લાગી જાય. યારો.
સિંહણી—તું આદમ ખીચ સેજવી સરે, આ જંગલ ખીચ શેર;

તુરતહી તોડે મોરચા સરે, જીજીમે રતીયન ફેર. રાજા.
 ગાપીચંદ—ફેર ફેર તું ક્યા કહેસરે, ધારા સિંહને લેહાં ઘેર;
 ગામ કળાડયો ગોર કોસ મ્હે, ઉણુરો માચું વે'ર. ધારો.

સિંહણી—વે'ગછે ધારે આગલો સરે, ફેર પીછે પસતાય;

ઘેર અહુકે કામની સતું, બેગ મીસોની જાય. રાજા.

ગાપીચંદ—સુતો શેર નિઃશંક પદાડમે, જળ જગે તળ માફ;
 દુકીયન છોડું જીવતો સરે, દુક દુક કર ડાફ. ધારો.

સિંહણી—નામ લેવે તું દુક કો સરે, મારે જાલ હડે સળ અંગ;

સુતો શેર અળ જગશે જવો, કરે રંગમે ભંગ. રાજા.

ગાપીચંદ—રંગમે ભંગ ચમકતી લાલી, તું તીરીયાકી જાત;

ધારા ખાવંદરા પંજા ચાલશે, રજપૂતારે હાથ. ધારો.

સિંહણી—સિંહ લડે રજપૂતસેં શીર, ક્યા જીને ક્યા હોત;

બડે બડે જોદે જોરાવર, કીતને ગયે શીરખોત. રાજા.

ગાપીચંદ—બડે બડે જોદે જંગલ ખીચ, મારા સિંહને ડાર,

હાય છોડ હયાયાર ચલાવા, છાંતી ખીચ કટાર. ધારો.

સિંહણી—ઠહાડી કટાર ધરો કંમરમે, કરો શીરોધ મ્યાન;

ધતની ખેર કરો તુમ રાજા, સાહેબ બચાવે જાન. રાજા.

ગાપીચંદ—જાન હમારી નહિં હે નારી, મત કરના મગફર;

લગી ચોટ શીર શેર કીસતું, રાંડ ભાગળ દૂર. ધારો.

સિંહણી—દૂર ભાગકે કહાં મેં જાણી, લડુ શેરકે સંગ;

સનમુખ આંધે મોરચા માંડા, કરો ફાજમે જંગ. રાજા.

ગાપીચંદ—તીરીયા લડે ખાવિંદ કે આગે, જીવે જીવતો પ્યાર;

લગી ચોટ શીર શેર મરનકી, તું ગોર કરેગી યાર. ધારો.

સિંહણી—એર ચારકું આગ લગાતું, જો જુરે ભરથાર;

સતી હોય કે સગ ચલુગી, જલુ કિતકે લદાર. રાજા

ગોપીચંદ—ચારો સુના શેર નિઃશંક, જગાદે સિંહણી. ચારો

સિંહણી—જંગો જંગારે જંગલરા રાજવા. એ ટેક.

જંગો જંગલરા રાજવી, શીર ક્યા આવે તુંજ નિંદ;

ચડ આવો ગોપીચંદ રાજા, તોરગ આવો બીંદ. જંગો

ચડ આવો ગોપીચંદ રાજા. ચોદશ ઘાલ્યો ઘેર;

અખ સુતેમેં નાનરે સધે, પેહેલી બચાવે એર જંગો

શીતેર લાખ ફાજફા માલોંક, વો ગોપીચંદ રાજા;

એક ચોટમેં અમર ડગાવે, અધર બળમે બાળ. જંગો

દલપર દલ ચડે અતી ભારી. તેરી એટલી જાન;

દો દો લાય રાજા સૌ સરે, અખ ક્યા કર ભગવાન. જંગો

(સિંદ ગર્જના કરતો જોછે તેને ગોપીચંદ મારેછે)

ગોપીચંદ—

લાવણી.

ખડા બાધ જદ પડા જમીનપર, લગા શીશ બાલા;

મન કરના પરતિત રાંડકા મારા શેર દેગઈ તાલા.

જાન બચાવે ચલી જંગલમેં, ઝધડેસે દારી;

બારા ફોસ શીર દેગઈ આડા, પરખત આર ઝાડી.

નાલે નાલે શીર ભટકતી, જોખન મદ માતી;

જલ જાઓ તેરી પ્રીત સજનમેં, માનીતી થાતી.

હસિ જંગલમેં આગ, જગાશે, નાજ રહું ન્યારી;

મારા શેર જાળ હઈ બીરાંની, જીનોકી દારી.

એહી જગતકા એસા તમાસા, દેખો સખ બાધ;
રાંડ જાતસેં કર નર મહોખત, ક્યા કીશને પાધ.

ગોપીચંદને દેખા તમાસા, સખ દુનીયાંકું આયા હાંસા;
તીરીયાકા જગ જુદા પામા, કરદે મહાં કાલા. (જાય છે.)

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—મણીમંદિરની અગાશી.

મેનાવતી—(સ્વગત) રાગ જોગીયો આશાવરી.

કરજો કાંઈ વિચાર જીવતું, કરજો કાંઈ વિચાર; એ ટેક.

કાળ કાલકે આજ પડડશે, જોને તું લગાર. કરજો—

ક્ષણિક સુખ છે કાચી કાયા, સાગર છે સંસાર

પાર પડીશ તું ક્યારે પ્યારા, પડશે પિંડ વિચાર. કરજો—

રાજ પાટની ખટપટમાંથી, પાર પડવો આ વાર;

તો શું કરવું આત્માનું તે, આપ ઉરે ઉતાર. કરજો—

નાગર થઈને સાગર શોધ્યો, નાકા ન શોધી વિચાર;

સદ્ગુરુ સેવા શોધી નહિતો, શાનો લાધે સાર. કરજો—

(દાસીને) રાગ લાવણી. “મુઝે છોડ ચલા ખનઝારા” એરાગ.

સુણ દાસી ઉદાસી ઉતારી, મારા આત્મની વાત વિચારી. એ ટેક.

છે આ સંસાર સાગર ખાસે, મારો નથી ઉતરવાનો આરોરે;

મારો ધર્મ ગુરુ ગુણ કરી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ—

રાજ્ય પાટની ખટપટ ખાલી, ખાલી નસાવું સુખ બાળીરે,

ખાલી બક્તી અમૃતની ખારી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ—

લક્ષ ચોરાથી સાગર સારી, ખારી મનુષ્ય જન્મ વિચારીરે;

નૌકા ગુર કૃપા રૂપી ધારી, મારી આત્મની વાત વિચારી. સુ—
દાસી — રાગ સહર.

ધન્ય! ધન્ય! માતૃ મતિ સારી, બહાલી મોક્ષની વાત વિચારી. ઝોટક.
ધર્માચરણ ધ્યાનમાં ધાર્યું. ધાર્યું આત્મનું સાધન સાધ્યું;
અતે ગતી અતી સુખદારી, વાલી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય—
જન્મ મર્ણુનો ફેરો જશે. જશે યમ બચ દુઃખ પ્રવાસેજી;
પાશે કીર્તિ બ્રહ્માંડમાં ભારી, વાલી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય—
આહા! સંસાર મિથ્યા માની, માની બ્રહ્મજ્ઞાની ગુરજાનીજી;
ધન્ય માતૃ મતિ બહાલીદારી, વાલી મોક્ષની વાત વિચારી. ધન્ય—
જલધર—(રસ્તા ઉપર ચાલતાં) સવૈયો.

સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન મેં મન માયા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજનસેં સુખ પાયા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન હે જગ ત્રાતા;
સત્ય નિરંજન સત્ય નિરંજન, સત્ય નિરંજન હે સુખ દાતા.

મેનાવતી—(જલધર પ્રતિ) રાગ પદ.

કીજોજી નાથ દયા મહારાજ ખીહારી. ઝો ટક.

કરહો સનાથ અનાથકે નાથજી, અવિગત ચુક પરી, હો મહા—
લજહો કીલાફ ગુનો કરો માફ, ભવ ખીચ લુલ પડી. હો મહા—
તુટે ભવ પાસ છુટે જન આસ, મેં દાસ ઉદાસ ખડી; હો સહા—
ખાસ ખીસંબર નાથ કૃપા કર, જગ મગ જોત ખડી. હો મહા—

જલધર—(મેનાવતી પ્રતી) સાખી.

તુંતો જોખીયંદકી મૈયા મેનાવતી, મૈતો જલધર જોગીજી;
રહત મલીન ખીચ લાવત લકડીયાં, જોગી નહીં ભવ રોગીજી;
જાણું નહીં લય લાંચળ મુદ્રા, શીફં સંકળ સખ દેશજી;

નદી રૂખ ખીરૂખ ખસતી હમારી મૈયા, રહત ઉદાસીન ખાસજી.

ભૂત મસાંન સમસાંન ખાસી મૈયા, ઓઠ ખીછાતું સખ ઘાસજી,
મેનાવતી—છતને અચનમે મૈયા મેનાવતી, ચરન કમળ ધરે જાતજી
ધરહો ધ્યાનીધી કુમતી ઉધારના, કરોજી કૃપા અખ નાયજી.

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—જલધર જોગીનો આશ્રમ.

કાનીફ—રાગ હૈરવી લાવણી અથવા ત્રીલગી.

જય જય જય! જગદીશ્વર હરજય, જયજય આઘ ઉમાધિપતે; ટેક.
દુઃખ નિવારણ. ભવજલ તારન, કામ વિહારણ, ભસ્મ બ્રતે. જય—
ભવજન ભરતા, સુપ્રી કરતા, કિલ્મિશ હરતા, શુદ્ધ મને. જય—
સ્મશાન શાયા, નહીં માયાવી, યોમનભાવી. ભૂતપતે. જય—
હિરમાભૂષણ, હે નહીં દૂષણ, અલખ નિરંજન, યોગીશ તે. જય—
સર્વે યોગી—

રાગ લાવણી.

ગફલત ટોટા ખડા દીવાના, ક્યોં ગફલતમેં પડા;
કર્મ કુટમે જન્મ ગુમાયા, કાલ શીરપર હે ખડા. દીવા—ગફ.
અંધા હોકર ધંધા લાયા, કોડી કંઠ ન અંધ લગાયા;
ખાન પાનમેં ખાન બમાયા, સંસારે ક્યા સુખ સ્વજનયા ?
ખારા હે સંસારી ખડા. દીવાનાં ગફલત.
કચ્ચી કાયા જલ પરપોટા, જીવનહે કુલનકા ગોટા;
કુટુંબ કબીલા હે સખ સોટા, સાર દધિસેં ભરલે લોટા;
આમલ જાનેકા હે છડા. દીવાનાં ગફલત.
કહાંસે આયા કહાં જાયગા. અચક ઝપાટા આવ લમેગા;
ખરસ પાયા યોંહી ખોયા, હરીબજન ક્યોં કુટીલ ગમાયા,

પાઠી જજીરા બડા.

દીવાનાં ગફલતં

ચૌર ખાતમેં દીલ નહીં દેના, નીશદીન સતસંગતમેં રહેના;

જો આપ પડે સો હું સહેના, ગુરૂ કૃપાસેં પાર ઉતરના.

કર્મ ક્રોધ બાંધત ક્યોં કડા.

દીવાનાં ગફલતં

જાલેખર—(મેનાવતીને) ઈન્દ્રવિજય મત્તગયંદ અથવા સેવેયો.

જનત જન અજનન જનત, માનત યા બવ સાર બગાહે;

જનત કયા જગમે જનમીજન, અંગન ગંગન મેં નુખવોહે;

પાવક પંચ દહે દરદીપર, દંદ કુદંદ કસે ફલ સાહે;—

સંત સમાગમમેં શશિશેખર, આખર વા બવસાર બયોહે.

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—સ્થલોપવન.

દાસી—(રાણી પ્રતિ) રાગ મેવાડો.

જુવો બાઈ આજ રાજ બાગ શું ખીતી રહ્યો; એ રેક.

ચપો મરવો કેતકીને બાધ જુમ ગુલબાસ;

પારી જતના પુખ્ત માંહીથી વાએ મધુરી વાસ. રેશું. જુ૦—

બટ મોગરો ને સાતપડો આ ઇચ્છે પ્રેમીજન;

ગુલાબને ગુલદાઉદી દેખી લોભાય માં મન. રેશું. જુ૦—

કાયલ બોલે મદભરી આ બેસી આંખા ડાળ;

વિરહિણીથી તે નહીં વેડાએ અંગે ઉઠે જાળ. રેશું જુ૦—

મંદ વાયુતી લેહેરો લાગે શીતલ થાયે કાય;

આ બાગ તો બાધ બાન ભુલાવે ભારેજો શોભાય. રેશું. જુ૦—

પાટમહે—(દાસી પ્રતિ) રાગ માહ.

પધારો પ્યારા નાથ હો. કપ્પીલા પ્યારા નાથ. એ રેક.

વક્ષ મનોહર સુદિર ખીલ્યાં પક્ષી કરે રે ઉચ્ચાર.

વહા ખારા આ વળગેલી દેખી કપજે ખારે હો. ૫૦—

કાકાત્ર કડે શબ્દ સુધારી ધારી વધારી ખાર;

પેક પેક મોત્રે અઘૈયા ખારા ન્યારા ન થાઓ લગારે. હો. ૫૦—

દર્ગ થયાં દીન ત્રાણુ થયા પાણુ આપ ગયા શીકાર;

માટે મળો આ કપવન માંડી મારા દેયાના દારે. હો. ૫૦—

દાસી—રાગ સોરઠની ગજલ “ગઢ ચોક” એ રાગ.

સુણો ક્લેશ દેશ ના વેપમાં, બાઈદેશ બન્યો આ બેશરે. એ ટેક.

કલેશ નથી લવલેશને, આ વેપ ધરે બાઈ દેશરે. સુણો.—

આમોદની વેદના થાયછે! શું બેદનો બેદ ખમાય છે?

દાયા ચરચા તે ચરચાયછે, નાસે નીતિ રીતિ આ શેપરે. સુણો—

નય માત પ્રભાતના પો'રમાં, સુજ્ઞાન થલે ગુણાગારમાં;

પર્ણકુટી બ્યાં બેગીરથાનમાં, થયાં રથાઈલાં ગુરૂ આશરે. સુણો—

નિંદા ઘાટ ધડયો આ ઠાઠમાં, ચિંતા પાઠ પડયો આ પાટમાં;

માટે વારો માતા કે બેગીને, રાજ્ય નીતિ બીતીનો પાશરે. સુણો—

પાટમ—(ગોપીચંદ પ્રતિ) રાગ ખીલાવર તાલ દાહરો.

શાન્તી ના સરે, પીયુ દશ વીનારે; એ ટેક.

વિરહ થાય, સુખ સુકાય, શાંતી જાય, બાંતી થાય;

દુઃખદ કાપ થાયરે.

શાન્તી—

નમન હું કરું, નિયમ નિત્યે ધારીરે;

જીવનદાર, આવો જે વાર, બેટી અંપાર, ફરીને દાર;

શાંતી બ્રાંતી સાફરે.

શાન્તી૦—

ધ્યારા નાય હ્યો, વિનય વાન મારીરે;

અહો છે હાય, હૃદય સાય, સ્વામીનાય, રહીને સાય;

દાસી દેહ તારારે.

શાન્તી૦—

ઝાપીચંદ—

ગીતી છંદ.

વિધુવદની મૃગ નયની, માની મહતા વિશેષ મેં નારી;

અંતપ્રિંતી પ્રમાણી, હૃદય સાય મેં જડી પ્રિયા મારી.

પાટમદે—અંતપ્રિંતી થકી મ્હેં, તિર્થ યાત્રા સુવૃત્ત દેવ સેવા;

પદ્ દર્શન નય ચરણે, શરણે સોંપી સ્વદેહ મોક્ષ લેવા.

રાગ ઝીઝાટી જંગલો.

“સદા રહો પાસ પીયુ સદા રહો પાસ” એ રાગ.

સદા ધરૂં ધ્યાન પીયુ, સદા ધરૂં ધ્યાન; (૨)

પ્રભુ પતિ માની પીયુ, સદા ધરૂં ધ્યાન. એ ટેક.

નિલ મેવ સારી સેવ, દર્શ હું કરૂં. પીયુ (૨)

હર્ષ પામી અતી અતી, ધ્યાન હું ધરૂં સદા૦—

દીપને પતંગ સંગ, ચંદ્રને ચક્રાર પીયુ (૨)

જલજલે જલ જેમ, મેધ સંગ મોર. સદા૦—

ધ્યારા તેમ દંપતીમાં, પ્રીતિનો પ્રસંગ પીયુ (૨)

અંગ સંગ રંગથી, અનંગ સંગ રંગ. સદા૦—

માટે જો વિશેષ વાલ્લા, રો'છો હુથી દૂર; પીયુ (૨)

પ્રાણુ મારા જન્ય ભાગી, ત્યાગી મુખ નર. સદા૦—

ઝાપીચંદ—

રાગ સીહાનો કાનરો

તારણી તારી કૃતી સુખકારી; છે ભવ સાગર તારક ભારી. એટલે

મૃગ નયની નિરંબિની પ્રેમી પ્રિયાતે, જન્મકૃતાર્ય કર્યો પ્રિયે મારી૦ત્તા.

શ્રદ્ધા વિભ્રમ સ્મિત વદન મનોહર, નિરખી હૃદયું પોપટડી પ્યારી. તા.
વિરક્ત વર્નિતા નયન નથી આ, નિલ વિલાસે અતી સુખ ધારી. તા.
ખુલ્લુ હૃદયમેં કરીને આ પ્યારી, તારી છબીડી છબી મેં ઉતારી. તા.
પાટમદે — સીંહાનો કાનરો.

પ્રાણ પતિજો પ્રીતમ પ્યારા, ન્યારા નથી મુજથી પ્રિય મારા. એક
મદન સદનમાં વદન મનોહર નિરખી વહે મારવારીની ધારા. પ્રા.
આપ સમાગમ શાંત થવાને, શ્રાંતી રહીતજો કન્ત હા પ્યારા. પ્રા.
પ્રેમ પરસ્પર જ્યાં પ્રગટયો ત્યાં, પિંડ પડેજ થશે પ્રિય ન્યારા. પ્રા.
દંપતિમાં હા ! દયિત દડાની, પડી કડાકડી કામના ક્યારા. પ્રા.
ભવજગતરવા પ્રિય પતિ મનથી, માની મહત્તા વિશેષ મેં પ્યારા પ્રા.
પાટમદે — રાગ સોરઠની ગજલ. “ગઈ એક” એ રાગ.

હુએ આજ દેશ વિદેશમાં, પ્રજા પ્રેમ પીયુ વૃષાળરે; ટેક.
આવા! શેષ રહ્યું શું આ સમે, મિથ્યા માંથે પડી જ્યાં આળરે. હુ—
આ ભેદનો ખેદ રહ્યો નહીં, રાજ્ય નીતિની ભાંતી ગણે નહીં;
જાલો નીતિ રૂપી સુ આપને, પ્રજા શાન્ત પડે આ દાળરે હુએ—
ધર્મ કર્મ જો પ્યારા માતનાં, મટે કર્મ જોગી ઉત્પાતનાં;
કાઠી કર્મનાં ફળ તો ફળે, સુખમેં સહે સુખ પાળરે. હુએ—
શુદ્ધ કર્મ જો કદી હોય છે, ને લોક વિરહ જો થાય છે;
તો શુભ ફળ મળતું નથી, નિંદા કર્મ તણું જ્યાં સાલરે. હુએ—

પ્રવેશ ૬ ઠો.

સ્થળ—વિચારાગાર.

આપીચંદ -

રાગ આશાગોડી.

લૈકીક લાંછન હરજો, માતુ આતું લૈકીક લાંછન હરજો. ટેક.

યોગ્ય નથી આ તુલનેરે માતૃ, માટે વિચાર તું કરજે. માતૃ-
શુદ્ધ ભક્તિ વૃત્તિ રાખજે તારી, તેમ નીતિ રીતી મરજે. માતૃ-
ક્ષત્રિય વૃત્તિથી મનોવૃત્તિ મારી, પૂર્ણ પ્રક શી કરજે. માતૃ-
દુષ્ટ દશાખળ જળ દળ ચાલે, કે'છે “કૃમતિ કરજે.” માતૃ-
વૃદ્ધાવસ્થા માંહી સ્થાન પ્રતિતું, ભક્તીની શક્તી ધરજે. માતૃ-

પ્રધાન — (જોખીયંદ પ્રતિ) સંસ્કૃત આર્યાવૃત્ત

અનુચિત કર્મારંભો, સ્વજન વિરોધો બહીય સી સ્પર્ધા;

પ્રમદાજન વિશ્વાસો, મૃત્યુ દારાણી ચત્તારી.

જોખી — અનુચિત કર્મ નથી આ, સ્વજન વિરોધો વધે નહીં મંત્રી;
પ્રમદાજન વિશ્વાસો, વિશ્વ સમો મેં નથી કર્યો નંત્રી.

પ્રવેશ ૭ મો.

સ્થળ — મેનાવતીનું એકાંત સ્થાન

પ્રધાન — (મેનાવતી પ્રતિ) રાગ લાવણી.

“અધર્મીય મહોબ્સ તોડી” — એ રાગ.

મતિ મંત સંત ! (૨) મતિયં મદતા રોપ;

સત્યાસત્ય વિચારી માતા, કરેને હુંપર કોપ. સત્યા-૦-

પ્રિય માત સત્ય (૨) લૌકીક લલ્લો આરોપ;

વૃથા વહેમ વિદારી મેનાવતી કરેને કોપ. સત્યા-૦-

મતિ મંત માત (૨) મતિ મંત થયા છે લોપ;

પ્રજ્ઞ મંડળે આપ પ્રતિ આ, વૃથા ધર્યો આરોપ. સત્યા-૦-

એ સત્ય વાત (૨) વહી ખ્યાત માત મનાવું;

વિશ્વાસ પાત્ર જો આત્ર માત આ, વાત વહેતો લાવુ. સત્યા-૦-

શું ધર્મ કર્મ (૨) ના મર્મ નથી મેં જાણ્યા ?

છજાસા જ્યાં તૂસ કરી ત્યાં, ગુસ ભીરેએ માન્યા. સત્યા૦-
 છે શીર છત્ર (૨) પણ અત્ર અનુચિત ચાલી;
 ચરચા જે ચરચાય છે તે, ચિત વલ્લેએ ખાલી. સત્યા૦-
 એ વાક્ય આજ (૨) મલારાજ વદા વીર વાણી;
 સલ શોધથી બોધ ક્યો-નહીં માન્ય ક્યો મનમાની સત્યા૦-

પ્રવેશ ૮ મો.

સ્થળ—વિચાર ભુવન.

ગોપીચંદ—(અગત) શિખિરિણી છંદ.

સ્વધર્મે સાધેલી, પ્રમદસિ પદે પ્રેમ ગણતી;
 મહતા માનીને, હરિહર મુખે નિલ બાણતી.
 તથાનોએ લોકે, લવાણ જલધી તુલ્ય મિત્ર આ;-
 લગાડયું માતાને, સતન-હસુધા દેધ વિપચા.

સૈનાપતિ— “ સુણો દીલ્હી તખ્ત ”—એ રાગ.

સુણો કીર્તિ પતી મતિ મંત; મૃશા કલંક કેમ લાગેરે. ટેક૦

કલંકિત કર્યા છે ઉત્પાન; મૃશા૦—

શું એ જલધર છે મૃગ રાજ ? મૃશા૦—

શું એ મિંહની લેનારો લાજ ? મૃશા૦—

છે એ સલવતી નીજ માત; મૃશા૦—

યોગી થકી થયો છે ઉત્પાન; મૃશા૦—

મુર્તિ કીર્તિ નીતિ મય માત; મૃશા૦—

મિથ્યા કલંક ચોટયું વિખ્યાત, મૃશા૦—

મોઠા જોગી જોયા એ મહંત; મૃશા૦—

આજા આપોતો આણું હું અંત; મૃશા૦—

(૧૬)

શિર ચ્છેદ હું કરી કરું તેનો નાશ;	મૃશા૦—
આતો આપત્તિનું મૂળ પ્રકાશ;	મૃશા૦—
દીસો શર રહિત ગોપીચંદ;	મૃશા૦—
આરા આપીને પામે આનંદ.	મૃશા૦—

ગોપીચંદ— માલીની છંદ.

નથિ નથિ નથિ નીતી, યોગીને મારવાની;
 નથિ નથિ નથિ નીતી, યોગીને વારવાની;
 અનુચિત વચ્ચેના કે, કર્મ કુકર્મ સાધે;
 તદપિ મુનિ વરોને, અંત સિક્ષા ન લાધે.

પ્રવેશ ૧૦ મો.

સ્થળ—અશ્વશાળા.

જાલધર— શિખિરિણી છંદ.

અહો બ્રંગા માઇ, અહણુ ગુણ તારા કરી કરે;
 હરે યોગી ભોગી, જટિલ વર દાતા હરી હરે;
 કર્પદિની છુટી, સખળ તવ શાંતી હૃદયને;
 અહો માયા માઇ, અહણુ કરતાં વંદુ તુજને.

પ્રવેશ ૧૧ મો.

સ્થળ—ભાગોળ જંગલ.

કાનીફની જમાત— લાવણી.

સ્મરો સખ સંત સમાગમ મેં, શશિ શેખર ભવ તારે ભવસે;
 યત કરો સંતો નિજ મનસે, મોક્ષ મળે ભવજળ તરનેસે એ ટેક.
 દગ્ગી હે પ્રડનેકી કાયા, છોડો સખ મમતામી માયા;

મરને કા હે જો જગ જાયા, નાશવંત સખ સ્વખા લાયા;
બરોંસા ક્યોં કરના મનસેં. સ્મરોં—

કુટુંબ કખીલા કાકા મામા, અંતે નહીં હેં અપતી રામા;
સુખ દાતા શંકરકી સેવા, લેવા દેવા યૈસા મેવા;
પલ કરો લેનાવો મનસેં. સ્મરોં—

ગોરખની જમાન—રાગ ભૈરવી લાવણી.

જય પર્મેશ્વર, જય વિશ્વેશ્વર, જય જય જય પ્રભુ ભવ તારં;
જય વિશ્વાધાર, જય નિરાકાર, જય ચિદાકાર, સાકાર સારં. જય—
બ્રહ્માંડ નાથ, મમ કષ્ટ કાપ, સમ ભક્તી આપ, જગદાધારં;
આ ક્ષણિક દેહ, તવ માયી રનેહ, હે નાશકાર, તારનહારં. જય—
જય જગતપાળ, જય ભક્ત પાળ, જય પ્રણતપાળ, વિમળાકારં;
ધરી ધ્યાનવિનતી, જ્ઞાનવાનમતી, કરકૃપાનિધાન અતી, સુખદાધારં.

ખંતે જમાતો— લાવણી.

સુકરીત કરના હોય સો કરલે, કો જાને કલકી;
કો જાને કલકીરે ખખર નહીં, આ જુગમેં પલકી. સુકરી—

સરોવર દેખી હંસા આયા, ધ્યાસા હે જલકી;

સુકા દેખી સખ ઉડ જાવે, આશા નહીં પલકી. સુકરી—

કાયા માયા મદ જાયાને, જોખન હે ચલકી;

કચ્ચા જાનો સખ સંતોવો, છાયા જ્યું બાલકી. સુકરી—

પુદ્ગળ કચ્ચી મટી કામેં, હંસાહે કલકી;

ખેલે બાજીગર બાજી યું, આશા દે ફલકી. સુકરી—

પ્રવેશ ૧૨ મો.

સ્થળ—રાજમહેલ.

મેનાવતી—રાગ બેલાવર. “સહીયર દુઃખ” એ રાગ.

યોગી પતી હવે શું થશે, સાચું સ્વપ્ન કે સત્ય;
 બ્રાંતી ભાગે મારી આ સમે, બાળે કીધું ક્યાં કૃત્ય. યોગી—
 ક્યાંથી કુલુદ્ધી કોરામણા, ક્યાંથી આગ્યો આ કાળ;
 આરે અવસર ક્યાંથી આવિયો, લાગ્યો શાપ વિશાળ. યોગી—
 ગોડ બંગાળાના રાજવી, ગોપીચંદ્ર ચક્રોર;
 ગોડ બંગાળો આ કુરશે, કીધું કર્મ ક્યાં ધોર. યોગી—
 કર્મ કુકર્મ ક્યાં સાંપડ્યું, સાંખ્યો શાપ વિશાળ;
 શુદ્ધી લુદ્ધી તારી ક્યાં ગઈ, મારા નાનેરા બાળ. યોગી—
 રીદ્ધી સિદ્ધી તારી રાજવી, રહેશે રોળાતી રાંત;
 કીર્તિનો કોટ તુડી પડ્યો, થયો તારો અવસાન. યોગી—
 શાંતીની વાડી સુકાય છે, બેટા બાળેરે વેશ;
 યોગીનો દેશ કર્યા થકી, રહ્યું તારું નહીં શેષ. યોગી—
 વૃદ્ધાવસ્થા વંઠી વાટમાં, બહાલા તેનું શું થાય;
 દુલેલાં દૂલ સુકાય છે, સીદ્ધી તારી સુકાય. યોગી—
 શાપ થયો અગ્ની આંતરે, અંતર લાગી છે લાંથ;
 શાપાનુગ્રહ શાથી સાંપડે, શોછે તેનો ઉપાય? યોગી—
 (સ્વગત.) “પીયુને તજવનાર વેરી અલંકાર” એ રાગ.

સ્વપ્નમાં સ્નનું ક્યાંથી, લાડકવાયા જાન;
 જ્યેથી તારો જાએ આજે, આવેલો અવસાન. સ્વપ્ન—
 બાળાવસ્થા માંહી બેટા, યોગી થાવું આજ;
 યોગીને વિયોગી કીધાં, બંગાળાના રાજ. સ્વપ્ન—

અરે! એવો આવેશ ક્યાં, આવે છે આ કાળ;

લાગ્યોદય ભારે તારાં, જાણું મારા બાળ. સ્વલ્પ—

દ્રષ્ટી મર્યાદાની માંડી, જાની ચક્ષુ થાય;

ત્યાં આ સંસારે સંધિ, બીંદુ સુખ જણાય. સ્વલ્પ—

સ્વપ્ના માંડી સુખ ક્યાંથી, સંસારે સ્તબ્ધ;

મર્યાદાસ તરે તારે, મૃત્યુ દુઃખ પલાય. સ્વલ્પ—

ભક્તિ નિભિત યુક્તિમાંથી, જાની દૂર ગણાય;

નિર્મલાં મંસારે ભક્તી, શક્તિ યુક્તિ થાય. સ્વલ્પ—

ગોપીચંદ—(ગોતાની માતાને રડતી જોઈને)

રાગ ખીલુની લાવણી.

મેનાવતી માતા, નીર ભર્યોરે થારા નેનમેં. એ ટેક.

મેનાવતી—ગોપીચંદ લડકા, બાદલ બરસેરે કંચન મહેલમેં. ટેક.

ગોપી—ક્યું માતા તુ ઉનમ નીસરે, નીતકી રહેતી ઉદાસ;

જો કોઈ કહેવે જીભ કટાવું, કરે દુશ્મનકો નાશ. મેના—

મેના—ના બેટા મેં ઉનમ નીસરે, ના કંઈ રે'તી ઉદાસ;

રત પલકી બાદલ ચડ્યો સરે, અબ બરસનકી આશ. ગોપી—

ગોપી—ના બાદલ ના ખીજલી સરે, ના કોઈ બાજે આવ;

થારે મન ચિંતા ધણી સરે, માને સાચી બોલ બતાવ. મેના—

મેના—સાચ કહેસે સત ડોસને, જુઠું કહે પત બય;

જાઝ પડી દરીયાવમેં સમે, અધ ખીચ ગોથાં ખાય. ગોપી—

ગોપી—જાઝ પડી દરીઆવમેં સમે, કર દઉં પેલે પાર;

માર હઠાવું નીરને સમે, કરે નંગી તલવાર. મેના—

મેના—મ્યાન કરો તલવાર નેસ, તુમ ધરો જમીનપર હાલ;

કાયા નગર સુતો પડ્યો સથે, અપનો ખીરદ સંભાળ. ગોપી—
ગોપી—મેરો ખીરદ બસે તન તેરે, જો કષ્ટુ આજા પાઉ;

માતા હુકમ શીરૂં નહીં પીછો, તુરતહી શીર ઉઠાડ. મેના—
મેના—મુઝે ભરોંસા પુત્ર તીહારા, તું હે આજાકારી;
રાજ પાટ સ્વપ્નેકી માયા, જીતો જમ દુવારી.

ગોપીચંદ લડકા, જોગી હો જારે તજ દે રાજને. એ ટેક.
ગોપી—માનું રાજ કરનદે, જોગી મત કરરે મા મેનાવતી. એ ટેક.
બારા બરસકી ઊંમર મેરી, મેં ક્યા જાનું જોગ;

ચરચા કરે મુલકકે માંહી, હસે સહેરકે લોક. માનું—
મેના—મેરા બચન શીરે નહીં પીછા, એ પુરપાકો બાક;
થારી સુશ્ત થારા બાપરી સવો, જલબલ હોમઈ બાબ. ગોપી—

ગોપી—તેરા બચન શીરે નહીં પીછા, જાયા મેં પુત્ર સપૂત;
હો જુગ રાજ કરન દે મૈયા, શીર જોગી અબધૂત. માનું—
મેના—પાવ પલકકા નહીં ભરોંસા, કરે કાલકી બાત;

ક્યા બાણું કે ક્યા હોવેસરે, ઉગમતે પરભાત. ગોપી—
ગોપી—દીન ઉગે દાતણ કંઈસ, ઓર નીતકો દેજોં દાન;
ખટ દરસનકો ભાવ રખુમેં, વિપ્ર વધાવું માન. માનું—

મેના—દાન દીયે ફળ ક્યા હોવેસરે, ધન દોલત ઓર માયા;
અસલ શીકારી લેલે લડકા, અમર હોય તેરી કાયા. ગોપી—
ગોપી—કાયા અમર કંઈ એક છીનમેં, કષ્ટુએ ન લાગેવાર;

પેહેલે પરણ્યો પદમતીસવો, વીલખે રાજકુમાર. માનું—
મેના—તીરીયા જાત જગતમેં જુકી, સુનરે ગોપીચંદ;
જનમ મરનસેં હોજા ન્યારો, કટે ચોરાસી ફંદ. ગોપી—

ગોપી—કટે ચોરાસી ફંદ જીજુમેં, ક્યા ક્યા નીપજે સાર;
શીતેર લાખ ફાળાં દલબાદલ, ઉભા કરે પુકાર. માનું—

મેના—કરે પુકારા એક નહીં થારો, અપને અપને કાજ;
 મામે થારો દેખ ભરથરી, તજ્યો ઉજ્જેણી રાજ. ગોપી—
 ગોપી - તજ્યો ઉજ્જેણી રાજ ભરથરી, આયો ગોરખનાથ;
 દો જુગ રાજ કીયો પૃથ્વીપર, ગયો ગુરૂકી સાથ. માનું—
 મેના—ગુરૂ દેવનકો દેવ હોસરે, ધરો કિસીકો ધ્યાન;
 જનમ મરનસેં હોજા ન્યારો, ખાંચો એદપુરાન. ગોપી—
 ગોપી—લવર પજો બવસાગર માંહી, જનમેં નીર અપાર;
 અવઘટ ઘટ એર નાવપુરાની, કીસ ખીધ કિતરે પાર. માનું—
 મેના—ધરો ધ્યાન ગુરૂકો લડકા, જુદો સખ સંસાર;
 સતકી નાવ ધરમજા નેજા, જીતો જમદુવાર. ગોપી—
 ગોપી—જ્યું જનુની તું જોગ લેવરાંવ, દુજો નહીં હે બાધ;
 ખરે ખરે જગતમેં જાને, કરમકી રેખા પાઈ. માનું—

પ્રવેશ ૧૩ મો.

સ્થળ—રસ્તો.

ગોપીચંદ—

રાગ આશાગોડી.

યોગકી રક્ષા કરજો, પ્રભુ મેરા યોગકી રક્ષા કરજો. ટેક—
 દ્વાદશ વર્ષકી ઉમ્મર મેરી, યોગકી સિદ્ધી ધરજો. પ્રભુ—
 સોજસોત્યાગી—માત ભગિની, પ્રજાસેં પ્રીત તું દરજો. પ્રભુ—
 જૈસી મતી મેરી માતે સજાઈ, તૈસીનીમેશતું બરજો. પ્રભુ—

પ્રવેશ ૧૪ મો.

સ્થળ—જંગલમાં જાલધર જોગીતું સ્થાન.

ગોપીચંદ—

રાગ પીલુની લાવણી.

અમરકરોરે હું ખંદગી, ગુરૂ જાલધર નાથ. ઓ ટેક—

પહેલા પુતલા જલ ગયારે, પીતા સુધારે કાજ;

જલખલ મીલ ગયારે તમેરે, ધરા રહ્યા સખ રાજ. અમર૦—

દુસરા પુતલા જલ ગયારે, મેનાવતી મેરી માય.

હાથ જોડને કંઈ બંદગી, લળી લળી લાગું પાય. અમર૦—

ત્રીસરા પુતલા જલ ગયારે, સનમુખ ખડી ધરનાર;

પહેલાં પરન્યો પદમની સંયો, વીલખે રાજકુમાર. અમર૦—

ચોથા પુતલા જલ ગયારે, ચંદ્રાવલી મેરી ખેન;

રોસ ભરી ચીંતા કરેરે, ભરભર આવે નેન. અમર૦

પાંચમા પુતલા જલ ગયારે, ઉગ્રસેન મગરખ;

ગામ ઉગ્રડયો ગોર કારામે, જોગી હું તખ રૂપ. અમર૦—

છઠ્ઠા પુતલા જલ ગયારે, ઉભો કરેરે પૂકાર;

શરણ પડયો ગુરદેવ તુમેરે, અખ ચાહેસો માર. અમર૦—

સાતમા પુતલા સ્થીર રહ્યારે, મોતી કંઈ મનખીર.

સાચો સોધ ખચ ગયારે, રાજ રંક ફીકીર. અમર૦—

ગાંધી—મેં ચેલા તુમ ગુર હમેરા, શીરપર મેરે હાથ ધરો. ટેક.

જાલં—બારા બરસકી જાંમર બમ્યા, ગોડબંગાસે રાજ કરો; ટેક.

તુમ રાજ મેં જંગલ જોગી, તેરે મેરા કયા કામ;

રાજ કરો વો ગાદી ઉપરે, લીગો ગુરકા નામ. બારા૦—

ગાંધી—ના ચઢએ મુજે દોલત માયા, ના ચઢએ મુજે ધામ;

હાથ જોડીને કંઈ ખીનંતી, ગુર સુધારો કામ. મેં ચેલા૦—

જાલં—તુજકું ચેલા નાકંઈ સરે, સુખ રાજ મેરી ખાત;

ક્યું તું મેરે પાઠાં પડતહે, ક્યું જોડત હે હાથ. બારા૦—

ગાંધી—ભગવામેં ભમવાન બસતહે, ગુર દેવનકો દેવ;

આપ તરે ઓરનકું તારે, કંઈ તુમારી સેવ. મેં ચેલા૦—

લાવણી.

સુખો જન્મધર આપ નિરંજનજી, તુમ ગુર મેં ચેત્તા તેરા;
 પડી જાડ દરીયાવ ખીચમેં, પાર લગા બેડા મેરા. એ ટેક.
 તીરીયા જાન જગતકા ફંદાજી, તીન લોક કિસમેં મોઠી;
 માનપીતા ઐર ખેનજર અંધુ, ન્યાત જાત સગાં મોઠા
 રાગ ગરબ અભિમાન ગરવથાજી, પાપ પૂન્ય પરગટ દોઠી;
 જમીન ઐર આકાશ ખીચમેં, ગયા નહીં સાખત કોઠી.
 વેા સંસાર બરાંગલ રાગરજી, જામે મચ્છી કાટે પોઠી;
 ખડા પાત્રવર કાલ પુકારેરે, રૂપ ધર્યા જેસે ભોઠી.

સાખી.

ખુરા કાલકા ફંદા, મેંને છોડા સખ રાજકા ધંધા;
 એ બદત જાન ગયાહુ ગંદા, નહીં તાગ જહાં જલધેરા પડી.૦-
 ધરમરામ્નતે ધજા ચડાછી, શીરપર આકર કાલ ખડા;
 જખ ચુકે તખ મારે સોટા, જ્યુ ચીડીયાં ખીચ બાજ પડા
 ઢાયા દેદ હે કચાજી, કિસ મટ્ટીકા જના ઘડા;
 લમે ડેસ જદ કડે ખેસ, જદ તુટે તાર જ્યું તડા તડા.
 બ્રહ્મા ખીખ્તુ મહાદેવ થાજી, એ તીનુંસે કોન જાડા;
 કિનકે આજે વેા નહીં ચુકે, જાય આસનપર દીયા અડા.

સાખી.

ખુરી કાલકી ફાંસી, વેા જુક્ત મરેગી ચોરાસી;
 કહાં મયુરાં ઐર કહાં કાસી, ચાર ખુંટ શીર ગયા ફેરા. પડી૦-
 સત્યજુથમેં હીરાબાકસ રાગજી, મહાદેવને બરદાન દીયા;
 સાત દ્વીપ નવખંડ ખીચમેં, સખ પૃથ્વીકા રાજ કીયા.
 દ્વાપરમેં દુરીયોધન રાગજી જીને, અધર સિંહાસન હાથ લીયા;

આગા કાળ જદ પડા ધરનપર, ઘડી એક શીર ના જીયા.
 પ્રેતામેં રાગ્ય થા રાગ્યજી, રાગ્ય દેવનકો ક્રેદ કીયા;
 મેઘ માલ દોડ ભરતે પાની, ચંદ્ર સુરજ જલ તેજ દીયા
 શ્રીકૃષ્ણ ભયે કલ્પગુગમેં રાગ્યજી, સપ્ત યાદવ અનિમાન કીયા;
 આયા કાલ જદ પડા ધરનપર, મરગાં ગોપી દ્રેડ હેયા.

સાખી.

ચાર ગુગડા કહી, કહો નાથ અથ ક્યા રહો;
 માયા કાસીકે સંગનહીં ગઈ, ગુરૂ નહીં તાગ જદાં જળધેરા. પરી
 સુતોનાથ એક અરજી મેરી, ગુરૂ ખીના કેમેં મુક્તી,
 બેડે મુનીષે વિદ્યામિત્ર. સપ્ત દેવન મીલ કીની ભક્તી.
 શુક્રાચાર્ય અસુરકે દાતાજી, અયા લીધે ગુસ્તા ગુક્તી,
 ગોરખનાથ ભરધરી રાજ, રાજ છેડ ભયો મુક્તી.
 કહેતે મોતીલાલ સભામેંજી, અખંડ કરે નેરી ભક્તી,
 કર દુશ્મનકો નાશ ગુરૂજી, અરજ સુતો તુમેરી શક્તી.

સાખી.

ભકત તુમારે નારે, સપ્ત અસુરનકું મારે,
 દુડ દુડ કરે ન્યારે, ગુરૂ કહી વ્રેગકો વ્રે લહેરાં. પડી--

પ્રવેશ ૧૫ મો.

સ્થળ—રાજ મારગ.

લીધુકો—

પદ્મ રાગ ભરધરીના.

જનુની જીવેરે ગોપીચંદની, પુત્રતે પ્રેયો વૈરાગ્યજી;
 કાપદેશ આપ્યો કપાસીએ, લાગ્યો સંસારીડો આમજી. જનુ—
 ધન્ય! ધન્ય! માતારે મેનાવતી, કહ્યાં કહણ વચનજી;
 રાજસાજ સુખદા! પરધરી, વેગે ચાલીયા રતજી. જનુ—

ભલારે લાગી તુતો રાજવી, તણ સોજસેં નારણ;
 મંદીર માળીયાં મેલી મળ્યા, યોગી આસને અંદારણ. જનુ૦—
 એ વેરાગ્યવંતને જતું પારણે, બીજા ગયારે અનેકણ;
 ભલારે ભુંડા અવની ઉપર, દાન પૂન્યછે એકણ. જનુ૦—

પ્રવેશ ૧૬ મો.

સ્થળ.—ગોપીચંદની બહેનનો મહેલ.

ગોપીચંદ— પીલુની લાવણી.

ચંપા નીજરાંદર, મેલોની મારી બેનરો. એ ટેક.

સુણુહે બાંદી કહું હકીકત, મહેલાં નીચે આવ;

ધુપ પડે ધરતી તપેસ મારે, જલે જમીનપર પાવ;

ધન દોતત માયા નહીં માયું, બીક્ષા ધરમકી લાવ. ચંપા૦—

દાસી—જોગી કમુ ભરાતું ધારી ખાલમેં. એ ટેક

બાંદી ધારા બાપ રખીસ હીં, મુખસેં બોલ સંભાળ;

કોણ બહેન તું કીસીકા બાઈ, લુણુ ભરાતું ખાત.

નામ લેવે તું ગોપીચંદરો, ઉઠે બદનમેં જવાળ. જોગી૦—

ગોપી—બાંદી મારા બાપ રખીસ, યાને લઈ કાલ બીચ મોલ;

દીવી બેનરે દાય એસને, દેખ્યો ધારો લોલ;

માત્ર ખાય નસ્તાની હોગઈ, બોલે કડવા બોલ. ચંપા૦—

દાસી—મેરા બચન શીરે નહીં પીછા, તુજપર આવે રીસ;

કીતેક જોગી મંજર ખાતે, શીરતે દશ ઓર ખીસ;

સુણુનાં રાગ ઉમસેન ધારો, અધર કટાવે શીસ. જોગી૦—

ગોપી—અધર શીશ કટાવેવાલા, નહીં પૃથ્વીમેં જયા;

ના કીસીકે વૈરબાવ મારે, ના કીસીસે દાવા;

જઈ કહે મારી બેનનેસ, ધારો વીર ગોપીચંદ આયા. ચંપા૦—

દાસી — આઈ ગોપીચંદ આયોરે, ભગવા બેશમે; એ ટેક.

હીયે આઈ બારણેસ થારે, આયો ગોપીચંદ વીર;

જેગી હોકર ચત્રા જંગલમે, સુનોકર ગયોપીર. આઈ૦—

બેન — દાસી રાજ કરેરે વીરો દેશમે. એ ટેક.

હે દત્તારી ! પાપનીય માનું, એસા બગન સુતાવે;

નામ લેવે તું ગોપીચંદ્રો, કાલ અદન નહીં થાવે દાસી૦—

દાસી — તેરી કાળ વડી નનં તોરે, તેરી યુજકં જાણ;

નામ બતાયા નરપતી માનું, સખી દીયા સેવાયુ. આઈ૦—

બેન — જેગી જેગી મલકર દાસી, મુખમે બોલ સંભાળ;

વેતો જેગી દુર દેશમે, લુણુ ભગનું ખાલ. દાસી૦—

દાસી — લુણુ ભરાવું ખાલમેસ થાને, મારો છવમેં ડાર;

બીલા મારે બારણેસવા, ઉભો કરેરે પુકાર. આઈ૦—

બેન — હીયો હુલકે જે સખીસ મારો, છવ ધરે નહીં ધાર;

કાસખીધ દેખું વીરમેસ મારે, નેણુ ન થમેં વીર. દાસી૦—

દાસી — નેણાં તીરજ રાખલાસ આઈ, બેગ મીત્રો નહીં જાણ;

ધુપ પડે ધરતી નયેસરે, જલે જમીનપર પાવ. આઈ૦—

બેન — હીમે દાસી બારણેસતું, લે સખીયાંને સાથ;

કંઠે આરતી ગોપીચંદ્રકી, પુછો મનકી ખાત. દાસી૦—

ગોપી — બીલા ધાત્રોની ઉભો બારણે, મારી બેન સયાની ટેક.

બેન — જેગી હોવારે કાણે કારણે, ગોપીચંદ વીરા. ટેક.

કહાંયે લીની રંગી સીંગી, કહાં પડાયા કાંન;

બારા બરસકી જામર તેરી, તું હડકા નાદાન. ગોપી૦—

ગોપી — જનમ દીયો મેનાવતીસરે, કાસ ખીધ લેજીપાર;

મુંડ મુંડાઈ મેલ મેંસને, કીયો ગુરકી લાર. મારી૦—

બેન — મરજો મા મેનાવતીસરે, છણે બતાવો માન;

દુઝ મરજો સતગુરસ ચારા, ફાંચા છુરીમે કા'ન. ગોપી૦—
 ગોપી—કા'ન ફાંચા મુઢા પહેની, કરલીયો ભગવાં ભેખ;
 માતપીતાકું દોશ ન દીજો, લીખ્યો બીધાતા ભેખ. મારી૦—
 બેન—ફાં બીધાતા લીખ ગઈસરે, સંગતકા ઉપદેશ;
 જોંદર બંગાળા સખી હુખાયા, કર કર ભગવાં બેશ. ગોપી૦—
 તેરા ગુરકું આગ લગાવું, ઉઘટી દીની શીખ;
 રાજ છોડતં બયો મસાની. ઘર ઘર માગે બીખ. ગોપી૦—

બેન—

લાવણી.

મેરી અમલાકી ધનની અરજીજી, સુણ ગોપીચંદરે બાઈ;
 માતા મેરી ઝનમ દુખીયારી, રોઈ મરેગી ભોબાઈ. ટેક.
 મેરા બાપકું એકઈ પેટાજી, દુસરા મેંને જન્મ લીયા;
 પુત્ર બીના પરીવાર સખીરો, જયું મંદીર બીચ એક દીયા;
 તેરા સમરન સખ કોઈ કરતાજી, જીજી જોગીકા બેખ લીયા.
 તેરે બીના અખ મુનરે બાઈ, મર જીજી કોડ દીયા;

બેન—

સાખી.

હીયા ફોડ મરજાવેગેં, જોગી હુવાં વાક કહાં પાવેગેં;
 બાઈ ઘર ઘરમેં, અલેક જગાવેગેં.
 અખ કોન ઉપાય કરેં બાઈ. માતા મેરી૦—
 બીના બાઈકો બેન ન બોલેજી, જુગમેં નહીં રેવેં નાતા;
 મુંડ મુંડાકર સુના મહેલમે, ખુરી કરી જો ઘર માતા.
 દેખ કસાઈકું દયા ન આઈજી, ફાંડ કાન અપને હાથા;
 ઈસ કીસમતમેં વોહી લીખાજી, ખુરી કરી જોગીદાતા.
 રોહર બંગાળા સખી હુખાયાજી, છોડ ચલે અનધન માયા;
 કોન દેસસેં આયા જલધર, કહાં કરે અમર કામા.
 હાથ જોડને કરેં બીનાંતીજી, સુણજો તું મેરા બાઈ;

કહાંહે ઉનકી નાત જતવો, હે બનીયેકે હે નાઇ.

બેન—

સાખી.

વીરા તું જોગી બનકે આયા, છીજે મેરી કાયા;

ભાઈ તોડી બેનસેં માયા, અબ બેખ ઉતારેરે ભાઈ. માતા૦—

પ્રવેશ ૧૭ મો.

સ્થળ -- રાણીનો મેંદાન.

ગોપીચંદ—(પ્રવેશ કરીને) સાખી.

આનંદી આનંદ કરે, માર્છ કરે દુશમનકું સુર,

આનંદી કે બાગમેસરે, લાખી ખડી ખબુર;

ચડેસો ચાખે પ્રેમરસ, ઓર પડેસો ચકનાચુર,

જાગેકે મન સુરમાંસરે, સુને કે મન ધુર. આનંદી૦—

દાસી—

પીલુની લાવણી.

સુન બાલક જોગી, મહેલાં નહીં અલેક જગાવનાં, ટેક.

ગોપી૦—રતનાદે બાંદી. ભીક્ષા ધરમકી લાવનાં. એ ટેક.

જોગી ખડા હે બારણેસ લોંડી, ભીક્ષા ધરમકી લાવ,

ધુપ પડે ધરતી તપેસરે, સુરજ રહ્યો શીર છાય;

મુઝસેં વીનલું માને ભીક્ષા, ધરમકી લાવ. રતના૦—

દાસી—મહેલાંદા મારગ છોડદે જોગી, હયાંસે હોબ દૂર,

જૂખ્યો હાય તો માંગલે ધારા, કંઈ દરીદર ચૂર;

હયા મુજેકું આવતી મહેલાં, અનધન લક્ષ્મી પૂર. સુન૦—

અબ ચાલો બાઈ, અલેક જગાવે જોગી બારણે, ટેક.

અલેક જગાવે ને રાગ મચાવે, ઉભો કરેરે પુકાર;

માઈ બાપ વો કહુઅન કહેવે, દીસે રાજકુમાર. અબ૦ |

(૨૯)

સાખી.

મુણુ રાણી પાટમદે, આવ ઉઠ બારણે જોગી અલેક જગાવેહે,
લોભકો નહીં આકાશ, જીને છોડી સખ જગતકી આસ;
માંગના હે ભીખ, સો ખીના લીયો જવેહે.

રાણી—મુણુ હે રતના, જીખાનકી જતન કર,
આજ ભાંગ ખાઈ કે બોલી બધ હે;
ખનાતી હે વારંવાર, કંથ મેરા વોતો બાધ હે,
જખાન ક્યું દુઃખ આવરી, રાજ તો ગયે શીકાર.
વખત ભઈ આનેકી, કર અપનો કામ બેડી ગુણુ ગાવેરી.

રાણી— લાવણી.

જોગી ધારીરે સુરત મારા રાજરી. એ ટેક.
ધારી સુરત મારા રાજકી સુવો, ખેલન ગયો શીકાર;
બોલી મુણુ કે જો મેં દોડી, આઈ મહેલકે બહાર. જોગી—
બીક્ષા માંગે મેહેલમેં સરે, ઉભો કરે પુકાર;
સુરત લાગે સ્વામીનીસ મારે, રાજકી મુણી યાર. જોગી—

જાપીયંદ— દાદરો.

ભયો મન જોગી, હો ભયો મન જોગી, હો મુશ્શાની.ટેક.

રાણી—(એવું સાંભળીને એકાએક)

હાય ! હાયરે ! જનમેં જીવત ધુરી, ભેખ લાયકે જીયા ઝેર કીયા;
અખી બોલતાયા અખી ચાલતાયા, અખી જન્ય જંગલમેં ધરકીયા;
કોડી તીનકી આગ મંગાય લીયા, લખ ચારકે માલ જલાય દીયા;
સુખસાગર સાર ઉડાય દીયા, સંસારકા સાર દીખલા દીયા. હાય—

જાપી—ભયો મન જોગી, હો ભયો મન જોગી, હો મુશ્શાની.

ખડા મહેલકી બહાર, કરતાહું પુકાર;
મુણીઓ અરજ મેરી, અટલ રહો તેરા રાજ.

જામે સખી સરે મેરા કાજ, આપાદાની નેરી ખાસ ખુસી મેરી;
હાજર હોવે સો વા બીકા માર્ઝ, મુજે હોતીહે અવેરી. બયો—
રાણી—હોતીહે અવેર, જામે કહુ નહીં ફેર;

માંગતા હે બીખ, સો ખેર મેં ક્યા કરં.

જનમકો બેગી, સો આજ બણ્યો જંગી;

મલેમેં ડાલ મૃગછાલ, અંગ બસ્મ લગાઇહે;

પલકમેં મુલક ઉઠાએ દીનો, અંગ ઉઘટો દરીઆવ.

એક છીનમાંહી હે અંગાલેકો રાજ, જુણે છોડી સગજગતકી આશ

ત્રીયાકું કલ ગયો માર્ઝ, હો ગોપીચંદા જનમકો વેરી.

ગોપી—રાજકી રાણી સો ગુરકી માતા, લીખાલેખસો સોહે બીધતા;

સોમેં ક્યા કરં, પુરવે પૂન્યસેં કરીહે ધુનીકી સેવા;

મલતાંબરકી કૃપાસે. આન મીલાહે, પુજીતો પીરોઇ.

બદલીહે શેહેરોકે સીપાઇયોમે કેસે શીરં;

ઈસં જગતમેં જુઠમ જુઠ, લગીહે હુંટમ હુંટ.

નહીં બચે જાન માઇ મેરી, સો મેં ક્યા કરં બયો =

રાણી— લાવણી ખીલુના.

સુણ રાજા થાને, પાખંડી બેદ બતાયોવં. એ ટેક

ગોપી—સુણ માર્ઝ મેને, બલસાન ગુરસેં પાયાહે.

રાણી—કહાંહે બલ્લા કહાંહે બીખું, કહાંહે આઘ સન્યાસી;

તીનલોકમેં રાજ ઉસીકા, વો કેલાસે વાસી.

ચેલા કીયા પાખંડીને. ડાલ ગલેમેં ફાંસી, સુણ રાજા—

ગોપી—ઇધર બલ્લા ઈધર બીખું, ઇધર શંકર દેવા;

અગમનીગમકી ઉતકું સુજે, ઉતસે લગ રહો નેહા;

હાથ જોડને કરં બીનંતી, ગુર દેવનકો દેવા. સુણ માઇ—

રાણી—તેરા ગુરકું પુજે ખે રાજ, બીના પુરપકી નારી;

અજ્ઞાત સાવિત્રી સોહો, બાંધું કે ઘર રાત્રી;

મહાદેવ સંગે સોહું પાવતી, હામે અંગે નીશાની. સુણ રાજા-

ગોપી—મેં ગુરુને એસા બતાયા, કાણુમ એલે નાહી;

અજ્ઞા બાંધું મહાદેવને. સારી સૂઝી રચાઈ;

બીના નાર નર્દી નરકી, પેદામે લડકાયેં માર્છી. સુણ માર્છી—

રાણી—માર્છ માર્છ મળકર માનું, તુંછે રાજકુમાર;

એક દીવ રાજા તું હતો રે, તુમ પુરુષ હમ નર;

મેં જા કીયા પાળડીને, છોડ ચલે સંસાર. સુણ રાજા—

ખીલુની લાવણી

રાણી—રાજા હમસેં હસ એ લો, ગાંધો મેહેવા માળી. ટેક.

ગોપી—માર્છ માનુ બીક્ષા ધરમરી લાવ. ગુરુકી આજ્ઞા નાહી ટેક

રાણી—કાચેલીના દંડ કમડળ. કાં લીની મૃગછાલા;

કાણુ ગુરુ ઉપદેશ બતાયો, કીણ પેનાઈ માલા.

હુલ.

ગુરુકા નામ બતાવો, જોગયેં કેમે ગાવો;

બીક્ષાયેં માગણ આગ, છીજો મેરી કાયાવે. રાજા હમસેં—

ગોપી—હંડ કમડવ દીયા ગુરુને ઉને પેનાઈ માલા;

મેલી સીંગી નાદ બગલવું, એડળકું મૃગછાલા.

હુલ.

ગુરુને જ્ઞાન બતાયા, રસતા જામસં પાયા;

ગુરુ દેવનકો દેવા કર મેં ઉણુકી સેવાવં. માર્છ માનું—

રાણી—તેરા ગુરુકું આમ લગાવં. તુમેં બતાયો જ્ઞાન;

આરા અગસકી જામર તેરી. તેં રાજા નાદાન.

હુલ.

મલ ધર ફલીએ ઝેરી, જામકો મેરો ઝેરી;

બીક્ષામેં કેમે લાવું, ગુરુકું આગ લગાવુંવે. રાજા હમસેં—

માપી—ચલખે રંડી નહીં કામકી, મુખસેં ખોલ સંભાલ;
મુક્તીકે દાતાર જલધર, ઉનકું દેતી ગાળ.

જુલ.

જલતી મેરી કાયા, ગરબકા ખાન લગાયા;
ધાકસેં બાગે હાથી, રોડતું જોખન મદમાતી. માઈ માનુંં.
રાણી—મેરા જોખન જોત જોરાવર, તેં જોગી ખન આયા,
જ્યુંં જ્યુંં સુરત દેખું તેરી, છીજે મેરી કાયા.

જૂન.

માયા તુને કેસે તોડી, બીછડ ગઈ મેરી જોડી;
અંગમેં લેઠે જવાળા, સુનોહે જોડખંગાલાવે. રાજા હમસેં.
માપી—જોડખંગાલા રાજા કાસમાઈ, દીયો વિપ્રને દાન;
રમતા જોગી હસકર પુજે, બડે જુગતમેં માન.

જુલ.

બડે જુગતમેં માન, માંગકર લાવું મેં ફેરી;
બડેગી માયા તેરી, ગુર આવેગા મેરા.
અખ તો ભયા સખેરા. માઈ માનુંં—
રાણી—હુવા સખેરા માંગે ફેરા, કીણસેં જોલો નાહી;
અખ તેરા મેરા ન્યાય, હોવેગા બરખચોકે માંહી.

જુલ.

પકડ લેજા તેરા પલા, કેસેં તેને તોડા તાલા;
ખાપકું બેબું પાંતી, જનમકો મેરા સંગાતીવે. રાજા હમસેં—
માપી—તેરે જનમકી લુહી સંગાતી, મેરે જનમકો જોગ;
હસ ખાતોમેં નકા નહીંદે, હસે સહેરકે લોક.

જુલ.

જોગકી તુહે માતા, લીખા સો લેખ બીધાતા;

કલપતી ક્યું તું મનમેં, જોગ મેરે લીખા કરમમેવે. માધ માગું—
રાણી—લીખા લેખ સો સોહી જીઘાતા, ઝ્યા કરતા કીરતાર; જો
ધર રહતી આપ કેસનો, ઝોગ મીલે બરધાર.

કુલ.

નુહો મહારાજ રાજ, દેશકે આવે રાજ;
આપકું હું મેં પ્યારી, રહેતી અટલ કુંવારીવે. રાજ હમસેં—
ગાપી—અટલ કુંવારી રે'વતીસરે, જોજનમે સો મર જાય;
હમકું અમર કીયાહે ગુરને, ક્યું મનમેં પસતાય.

કુલ.

ગુરહે બાલ હમારા, જાનકા કીયા પસારા;
તેરા ગુન મોતી ગાવે, પરમ પદારથ વો પાવેવે. માધ માનું—
રાણી— પદ. રાગ ભરધરીનો.

બેખરે ઉતારો માંકા રાજવી, ખીનતી અખજારી એકજી,
બરમધુની ધારા બેખમેં, યેરો ધારો નહીં ટેકજી. બેખરે—
ગાપી—બીક્ષા ધાત્રોની મૈયા બાવસેં, નહિંહે કથનમેં સારજી;
આરેસંસારે અગ્ની પાથયો, શાંતી યોગી ઉદ્ધારજી. બીક્ષા—
રાણી—જ્ઞાન પ્રાપ્ત ચરમ ખોલકે, બચવો જેશ ખીચારજી,
તેયું ચીરાયું ધારા બેખસેં, મૈયા મોજરો મારજી. બેખરે—
ગાપી—જ્ઞાન પ્રાપ્ત માયા ક્યું સરે, (મૈયા)કેસા હૈયામેં કાપજી,
ચરમ ખોલી ખેલે ખેલમેં, ખાલે જ્ઞાન પ્રતાપજી. બીક્ષા—
રાણી—રાજરી રીતી ધારી રાજવી, નાહી બેખ લેવાયજી,
લાગી બયો ભોગી સુખસે, દૂલ જોસી હે કાયજી. બેખરે—
ગાપી—ત્યાગી બયો ભોગી બાવસેં, પાયો જ્ઞાન પ્રકાશજી,
દૂલન જોસી કયા દૂલશે, અંતે યેરો હે નાશજી. બીક્ષા—
રાણી—રાજરી નીતિ પ્રજા પાલવો; પાયો જ્ઞાન ખીચારજી,

થારા કુલે લાંછન લાગશે, દાત્રીસિંહા 'ધિકારજી' લેખરે
ગાંધી—દેખરે માંમે માંકા બંચરી, ગયો મોરખ કે લાગજી,
દુખ ગયા જાતે રાજવી, વાકા નાદીં બિચારજી. બીક્ષા

રાણી—આરે પ્યારી થારી પદમની, દુજી સોલસેં નાંજી,
માત ભગીની ત્યાગી થેં અરે, ત્યાગ્યો મહેલ સ્વિકારજી. બેં

ગાંધી—પ્યારી પદમની થેં કાનકી, કાનો મહેલ અવાસજી,
માતા ભગિની કાની હે નહીં, અંતે સોળસેરો નાશજી. બી

રાણી—માલખજના થારા રાજવી, થારે દેશ બિચારજી,
નીરાપરાધી થારી દાસીકી, દયા દાઝ હર ધારજી, બેખરે—

ગાંધી—બીક્ષા ધાલોની મૈયા મુજને, રાસેસરે ગુરુદેવજી,
જુઠા સંસારે મૈયા ક્યા સરે, લેયા ફેડીકર સેવજી. બીક્ષા

રાણી— ધન્યાશ્રીની લાવણી.

રાજ રાજ ખડી પુકારેં, જોખન મદગાતી;
જોગી હોકર ચલા જંગલમેં, દેખ જલે છાતી.
મહેલાં નીચે અસેક જગાવે, વેા ઉસકા કહેના;
માતા કહેકર બીક્ષા માંગે, કેસેં કહું બહેનાં.
ખીના પુરૂષ ત્રીયાદા જુગમેં, જુઠાહે રહેનાં;
જ્યું જ્યું સુરત દેખું તેરી, ભર આવે નેનાં.
દોવત માયા માલખજના, સખી લુંટા ફેનાં;
જોગન હોકર ભરમ રમાઉ, ઇસ રાજકે સંગમેં જાઉ;
જનમ સંગાતી— જોગી હોકર—

પારા બરસકી જામર તેરી, સુણતાં દીલખની;
ગ્યારા બરસકી ધરમેં રાની, ચઢતી જુવાની.
સાસુ કહે મેરા નાશ બોલતી, ઉલટી જુવાની;
શહેર બંગાલા સખી કુખાયા, શીશ દીયા પાની.

રાજપાટ ઝોર મુલક પરમણા, કીયા ખુલધાની;
 રાજ ભેગી હુવા પલકમેં, કર ગયો નાદાની.
 મુણા રાજ એક અરજ મેરી, તેરે ખીના મેરે સુની કચેરી;
 દીવા નહીં બાતી— ભેગી હોકર—
 કસમે ભેગી ભયા જલધર, જનમકા ઝેરી;
 કાઈ જનમકા માગે બદલા. આન સીયા મેરી.
 લાય બેઠને કર ખીનાંતી, સુનો અરજ મેરી;
 તુમ બેગી મેં હોઊગી ભેગન, રહુ સંગ તેરી.
 નાલે નાદે શીરં ભટકતી, સદા રહું ચેતી;
 ધુનીપાનીકી મેવા કરંગી, ઝોર શીરં ફેરી.
 કહો સખી મેં ક્યા સમજવું, દર્શ રાજકા બે નહીં પાવું;
 ઝુર ઝુરકે મેં મરજવું, રાજ ખીના કેસે પાવું;
 સંગાર એ સખ કાસે બતાવું, રહુ ગુણુ ગાતી. ભેગી—

શારંગની ગજલ.

શેહેર બંગાલો યું ઝુરે, ચારી ફાજ ઝુરે મહારાજ. એ ટેક.
 બાદલ મેહેલ જ્યું બાદલ ચમકે, રતન જડીત તમ ખાસ;
 ભરી સંભાકે ખીચમેં રાજ, રંભા કરે નીત રાસ. શેહેર—
 દલપર દલ ચડે અતી ભારી, વો બંગાલો રાજ;
 તુરીયા તેજ છાની રહી રાજ, ધુમ રહે ગજરાજ. શેહેર—
 જનમ જનમકા તું બડ ભાગી, ભેગી હુવો કીચકાજ;
 ત્રીયાકું તું કહ ગયો માર્ઠ, શરમ ન આઈ આજ. શેહેર—
 લાથી ઉપર કશી ખંખાડી, હોદે કરી ગજરાજ;
 થોડાકી કહુ સારી સ્વારી, લ્યાગ દીયે મહારાજ. શેહેર—
 (રાણી બીક્ષા આપતાં મુઠાંગત ધાયછે ને પડદો પરછે.

સર્વેપાત્રો— રાગ કલ્યાણ, મરાઠી.

આર્ય બન્ધુઓ, અતી હર્ષથી અહો;

પધારીયા સ્વદેશી સુસ, પ્રેમથી લહો.

આર્ય—

આ અવનીમાં પૂર્વે જોખીચંદ થયો ભૂપાળ;

દ્વાદશ વર્ષે ભાગી ભોગી, યોગ થયો તત્કાળ.

આર્ય—

સંહારી પદ શત્રુ જોજો, સિંહ સમા ગરવાન;

બવસાગર છોડીને કીધું, સુખ સાગર સન્માન.

આર્ય—

પ્રસવ કાળની પીડા ભાગી, નહીં જોનો અવસાન;

એ સ્થીતીમાં આવી પહોંચ્યો, જ્ઞાન થયું બળવાન

આર્ય—

માત પીતાની આજ્ઞા પાળી, યોગી થયો તદ્દરૂપ-

અમર થયોછે આ અવનીમાં, સત્યપણે એ ભૂપ.

આર્ય—

જ્ઞાન ગ્રહીને આ અવનીમાં, સત્યપણે સઉ થાઓ;

તો બવસાગર તોડી પોતે, મોક્ષપદે સઉ જાઓ.

આર્ય—

લંબિપુરી લલકારે આર્યે “સૂર્યોદય” મય સંપ;

યશસ્વંત સિંહની ત્રીપીડાઓ, નાશ થજો નિષ્કંપ.

આર્ય—

જોજો આ મંડળમાં મોટાં, માન્ય વડે બહુ દાન;

દીધાંછે હે ઇશ્વર તેનું, તું કરજો કલ્યાણ.

આર્ય—

પૂર્ણ પ્રકાશીત આનન તેનું, હર્ષ વડે સમન્તય;

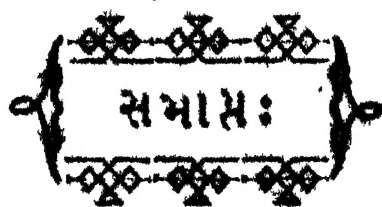
ચીરંજીવી જય કીર્તનિ પૂર્ણ મનોરથ થાવ.

આર્ય—

જ્ઞાના કરો ખામીને માટે, માગી જઈએ ધામ;

અવર ખેલમાં તરફી લેઈને, પધારશોજી તમામ.

આર્ય—

જાહેર ખબર.

આ અમારી શ્રી લીબડી આર્ય જ્ઞાનસંયોદય નાટક કંપનીમાં બજવાતાં નીચે લખેલાં નાટકોના ઓપેરા અને બીજા પુસ્તકો પણ અમારી કંપનીનો જ્યાં મુકામ હશે ત્યાંપણ રોકડી કિંમતે મળશે.

પુસ્તકનાં નામ.

કીંમત.

ગોપીચંદ નાટકના ઓપેરા	રૂ૦-૨-૬
આત્મવાદી મહારાજ ભારદ્વાજ નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦-૨-૦
ભરતૃદરી નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦-૨-૦
ચતિવ્રતા શ્રી પરમાનંદી નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦-૨-૦
નાશકારક ઘોડીના નાટકના ઓપેરા.	રૂ૦-૪-૦
હાંમવોપાખ્યાન અથવા નાશકારક ઘોડી નવરસ	

વર્ણુન સહિત પંચાંકી નાટક. ગદ્યપદ્યમાં મોટું. રૂ૧-૮-૦
શુવાવસ્થાનાં સ્ત્રીપુરુષોને વાંચવા લાયક રતીરવ-

યંવર (કાવ્યમાં).	રૂ૦-૮-૦
સામુદ્રી મહાત્મ.	રૂ૦-૮-૦
સ્ત્રીલાજક (જ્યોતિષ્ય ગ્રંથ).	રૂ૦-૪-૦
જન્મભંડસાર. પત્રીકા નીબંધ (જ્યોતિષ્ય ગ્રંથ).	રૂ૧-૮-૦

ઉપર લખેલાં સર્વે પુસ્તકોના કર્તા શ્રી અમદાવાદમાં પંચમાર્ગની યોજનામાં કવિ. કૃપાશંકર વિ. ગંગાશંકર દ્વારા પાસેથી રોકડી કીંમતે જલદી મળી શકશે. તેમજ લીબડી દરબારમાં “શ્રી લીબડી આર્ય જ્ઞાનસંયોદય” નાટક કંપનીના મેનેજર મધાભાઈ નયુભાઈ પાસેથી પણ મળશે.

કી.—અધિકારી.

સહેર

